

Stanovisko
k celoštátnej triáži pacientov v dôsledku nedostatku vzácnych zdrojov
z dôvodu ich hroziaceho alebo faktického vyčerpania zapríčineného
nepriaznivým vývojom pandémie ochorenia Covid-19 v Slovenskej republike

Etická komisia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „komisia“, „ministerstvo“ a „SR“) sa na svojich mimoriadnych zasadnutiach dňa 22. 11. 2021 (na žiadosť ministerstva) a dňa 8. 12. 2021 zaoberala etickými otázkami súčasnej kritickej situácie, ktorú spôsobuje nepriaznivý vývoj pandémie ochorenia Covid-19 na území SR, nesúci črty mimoriadne závažnej a dlhotrvajúcej zdravotníckej katastrofy.

Komisia sa z celého spektra súvisiacich závažných etických problémov, ktorým dnes čelí naša spoločnosť, sústredila najmä na **problém etickej oprávnenosti vyhlásenia, realizácie a trvania celoštátneho procesu triáže pacientov** podľa odborného usmernenia ministerstva č. Z018109-2021 zo dňa 5. 3. 2021 (ďalej len „OU“) [1, 2], pričom k naplneniu predpokladov na uplatňovanie postupu podľa tohto OU podľa oznámenia ministerstva zdravotníctva č. Z101848-2021 [3] prišlo počnúc dňom 26. 11. 2021, a na aktuálne etické otázky efektívneho zabezpečenia očkovania obyvateľstva SR voči koronavírusu [4]

Komisia, v súlade so svojím štatútom, ako aj s nezastupiteľnými úlohami a zodpovednosťou, ktoré jej vyplývajú zo zvereného spoločenského mandátu, sa rozhodla k uvedeným problémom prijať toto stanovisko:

1. Komisia pripomína, že **v prípade vyhlásenia, realizácie a trvania celoštátneho procesu triáže** pacientov na poskytnutie potrebnej intenzívnej zdravotnej starostlivosti z dôvodov a postupmi špecifikovanými v OU, **ide o mimoriadne závažné, dočasné opatrenie**, ktoré **„sa dotýka základných práv pacienta, osobitne ochrany jeho života a zdravia, a plného rešpektovania jeho dôstojnosti“**.

Triáž je núdzovým riešením. Predstavuje totiž závažné obmedzenie resp. „nenapĺňanie niektorých ústavných práv a právom chránených záujmov dotknutých občanov Slovenskej republiky“, konkrétne práva na poskytnutie potrebnej, medicínsky správne indikovanej a potenciálne život zachraňujúcej zdravotnej starostlivosti, ktorá by týmto pacientom ináč musela byť a bola poskytnutá. **„Tento nedostatok je ospravedlniteľný jedine za predpokladu, že je následkom výlučne objektívnych okolností** majúcich priamu príčinu v **nedostatku vzácnych zdrojov** a v uplatnení pravidiel stanovených v OU.“

2. Komisia zároveň zdôrazňuje, že nevyhnutnými **podmienkami na vyhlásenie celoštátneho procesu triáže** ministerstvom podľa OU **a na jeho trvanie** sú „vyhlásenie a trvanie **núdzového stavu** a **bezprostredne hroziaca** alebo už **existujúca situácia nedostatku vzácnych zdrojov**, ktorá sa ministerstvom posudzuje podľa vopred stanovených kritérií“, pričom ministerstvo „vo vyhlásení začatia procesu triáže určí dátum a hodinu začatia triáže“ a tiež, „ktorých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti sa vyhlásenie týka“.

3. Komisia súčasne pripomína, že **po vyhlásení celoštátneho procesu triáže** podľa OU **„ministerstvo zabezpečuje kontinuálne monitorovanie trvania podmienok“** trvania stavu

triáže a „pokiaľ dôjde ku skončeniu núdzového stavu alebo k pominutiu bezprostredne hroziaceho alebo existujúceho nedostatku vzácnych zdrojov, ministerstvo **vyhlási ukončenie procesu triáže**“ „s uvedením dátumu a hodiny jeho ukončenia“.

Komisia považuje za samozrejmé, aby sa **hodnotenie naplnenia podmienok pre trvanie procesu triáže** realizovalo v pravidelných, spravidla 24 hodinových časových intervaloch a aby sa závery tohto hodnotenia (v zmysle ďalšieho trvania alebo ukončenia celoštátneho procesu triáže) neodkladne a transparentným spôsobom zverejňovali (spravidla na webovom sídle Ministerstva).

Komisia zdôrazňuje, že **v prípade vyhlásenia a realizácie procesu triáže ide o krajné, mimoriadne opatrenie, ktoré je z etického hľadiska prípustné len na nevyhnutný a čo najkratší čas.**

4. Komisia ďalej pripomína, že podľa OU sú „**poskytovatelia zdravotnej starostlivosti** v súlade s platnými právnymi predpismi **povinní využiť všetky im dostupné možnosti** s cieľom, **aby sa predišlo nedostatku vzácnych zdrojov** a s tým spojenej **nevyhnutnosti triáže**“, pričom „**poskytovateľ** zdravotnej starostlivosti **musí vyvinúť všetko úsilie**, ktoré je od neho možné spravodlivo žiadať, aby **v prípade objektívnej nemožnosti poskytnúť** pacientovi **adekvátnu starostlivosť** zabezpečil jej **poskytnutie iným poskytovateľom.**“

5. Komisia zároveň vyjadruje názor, že **pri vyhlásení, realizácii a ukončení celoštátneho procesu triáže** podľa OU je **nevyhnutné považovať celý sektor zdravotníctva na území SR za celistvý a jednotne fungujúci systém**, aby sa **zamedzilo nespravodlivej regionálnej diskriminácii obyvateľstva** vo vzťahu k dostupnosti nevyhnutnej zdravotnej starostlivosti (napríklad diskriminácii z titulu bydliska pacienta).

6. Komisia súčasne poukazuje na to, že **splnenie vyššie spomínaných podmienok na vyhlásenie, realizáciu a trvanie celoštátneho procesu triáže** na území SR v súlade s príslušnými právnymi predpismi a v zmysle pravidiel stanovených v OU je **predpokladom dostatočnej odôvodnenosti** a dôveryhodnosti tohto **mimoriadneho opatrenia.**

Prijaté dňa 8. decembra 2021

Odkazy

[1] MZ SR. Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o indikácii intenzívnej starostlivosti v situácii krízy a obmedzených kapacít v zdravotníckych zariadeniach z dôvodu pandémie ochorenia Covid-19. Bratislava, 05. marca 2021, Číslo: Z018109-2021, Vestník MZ SR, ročník 69, čiastka 1-4, s. 2-17. Doslovné citácie pasáží textu OU sú v texte stanoviska uvedené v úvodzovkách.

[2] Komisia prijala k OU [1] kladné stanovisko dňa 1. marca 2021.

(dostupné na: <https://www.health.gov.sk/?eticka-komisia>)

[3] MZ SR. Oznámenie o nedostatku vzácnych zdrojov, 26.11.2021, č. Z101848-2021.

(dostupné na: <https://www.health.gov.sk/Clanok?Hlavna-sprava-COVID-19>)

[4] Problematika bude predmetom osobitného stanoviska komisie.